

DİN KÜLTÜRÜ

VE

AHLAK BİLGİSİ DERSİ

MÜZÂKERE KONULARI

Bu dosyadaki maddeler, 2014 Haziran döneminde yapılan mesleki çalışmalardan seçilmiştir. Bilindiği gibi Haziran döneminde; İHL Meslek Dersleri, DKAB ve Kültür Dersleri öğretmenlerimizin katılımıyla komisyonlar oluşturuldu. Bu komisyonlar, belirlenen ana başlıklar çerçevesinde ilgili dersleri müzakere ettiler ve dile gelen görüşler raportörler tarafından yazıya geçirildi. İllerde birleştirilerek gönderilen bu dosyalardan seçilen bazı önemli maddeler “Eylül-2014 Mesleki Çalışmalarda” öğretmenlerimizin görüş alışverişine ve müzâkerelerde bulunmasına esas olması için buraya alınmıştır. **Bu metin, yayınlanmış bir eser, akademik bir çalışma veya Din Öğretimi Genel Müdürlüğünce hazırlanan bir rapor değildir.** Ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde belirtilen mesleki çalışmalar çerçevesinde, alan öğretmenlerinin görüşlerinden oluşan ve birbirinden farklı teklifleri de içeren bir metindir. Emegi geçen öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

A. DERSİN ÖĞRETİM PROGRAMI VE KAZANIMLARIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Altıncı sınıf ikinci ünite: “Namaz İbadeti”; namaz konusu ikiye ayrılıp: beş vakit namaz beşinci sınıfa konmalı diğer namazların altıncı sınıfa konması, ayrıca abdest, gusül, teyemmüm alınışı ve beş vakit namazın kılınışına daha fazla ders ayrılmasının daha verimli olacağı görüşülmüştür.
- Yedinci sınıf birinci ünite: “Melek ve Ahret İnancı”; Özellikle toplumdaki batıl inançlar konusu diğer konudan ayrı olarak en az iki ders saati işlenmesinin daha faydalı olacağı görüşülmüştür.
- Yedinci sınıf dördüncü ünite: “İslam Düşüncesinde Yorumlar Ünitesi” nin sekizinci sınıfa alınmasının daha faydalı olacağı görüşülmüştür.
- Beşinci sınıf konularının bilgi yoğunluğu bakımından altıncı sınıfa göre daha yoğun, daha ağır olduğu görülmüştür.
- Ünitelerin, konuların ve kazanımların çok yoğun olmasının, programın hedefine ulaşmasını olumsuz etkileyebilmektedir. Bunun için, etkinlik ve uygulama ağırlıklı daha az konunun sürece yayılarak verilmesinin verimi artıracığı görüşülmüştür.

B. DERSİN ÖĞRETİMİNDE UYGULANAN ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Ders anlatılırken somutlaştırma yöntemi kullanılmalı, ders somut örneklerle desteklenerek anlatılmalıdır.
- Lise son sınıflarda, üniversite sınavından sonra devamsızlıklar artığı için sınavdan önce konular özetlenerek öğrencilere anlatılmalıdır. Gerekirse bütün üniteleri özetleyen sorular hazırlanmalıdır.
- Evrendeki yasalar konusu anlatılırken doğadaki örneklerden ve diğer derslerden istifade edilmelidir.
- “Sevdirerek öğretmek” temel amaç olmalıdır. Öğretirken sevdirerek, sabırla ve zamanla öğretmek temel hedef olmalıdır.
- Kur’an-ı Kerim anlaşılmasına yönelik çalışmalar yapılmalı, Kur’an-ı Kerim meallerinden sık sık istifade edilmelidir.
- Ders işlenmesi esnasında öğretim programı olarak anlatım yöntemiyle beraber görsellik katılmalı, akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon vb. araçlar kullanılarak slâyt, sunum gibi görsellerle konu zenginleştirilmelidir.

- Kur'an'dan ayet ve sureleri buldurma yöntemi kullanımı faydalı olabilir.
- Geçmişte yaşanan bir olayın veya haberin günümüzle kıyaslanarak üzerine konuşulabilir.
- Öğrencilerden öğretmenlerin kontrolünde hayal kurdurularak resim yapmaları istenebilir.
- Görsellerden yararlanabilmek için kitabın yanında CD'lerin verilmesi, her sınıfta mutlaka projeksiyon bulunması ve içeriğe uygun dijital materyallerin hazırlanması kazanımlar açısından faydalı olacaktır.
- Küçük sınıflarda öğrenilmesi gereken kavramların, yahut terimlerin ritmik şekilde kolayca ezberletilmesine yönelik ilahi, marş, şarkı, mani (abdest şarkısı, imanın şartları..) gibi araçlar kullanılması beklenen yararı artıracaktır.

C. DERS KİTAPLARI VE ÖĞRETİM MATERYALLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Hac konusu gibi somut konular işlenirken Kâbe maketi ve 3D gibi materyallerin hazırlanması faydalı olacağı görüşülmüştür.
- Öğretim materyallerinde peygamberimiz, sahabe ve din büyüklerinin hayatlarından örneklerin fazlalaştırılmasının daha faydalı olacağı vurgulanmıştır.
- Bir ders materyali olarak Kur'an-ı Kerim kullanımına ağırlık verilmeli, özellikle meallerden istifade edilmeli, Kur'an ve Kur'an mealinden nasıl yararlanılması gerektiği öğretilmelidir.
- Ünite ve konularına uygun kısa filmlerin hazırlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi için de Öğrenci Çalışma Kitapları hazırlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
- Konu başlangıçlarında Kavram Haritalarının kullanılmasının dersin anlaşılmasını kolaylaştırdığı ifade edildi.
- Seminer dönemlerinin bir kısmında öğretmenlerin gönüllü olarak materyal hazırlama kurslarına alınmaları tavsiye edilmiş bu yıl ilki düzenlenen bu tür mesleki çalışmalarda bir materyal havuzu oluşturulmasının faydalı olacağı görüşülmüştür.
- Yeni nesil öğrencilerinin anlatım yönteminde daha çok görsel materyallerden etkilendikleri ve konunun anlaşılmasında görselliğin çok önemli olduğu belirtilmiştir.
- Dersin verimliliğini artırmak adına dersin içeriğine Bakanlığın onayladığı internet programlarının dahil edilmesi faydalı olacaktır.
- Din Öğretimi Genel Müdürlüğü sitesindeki "Din Öğretiminde Materyal Hazırlama ve Geliştirme Kılavuzu"ndan yararlanılabilir.
- Okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi sınıfları oluşturulabilir.
- Afiş, poster, tablet kullanımı okullarda yaygınlaştırılmalıdır.

- Kitapların sonuna özellikle İslam tarihi konuları, Hz. Muhammed (s.a.v) 'in doğduğu ortam, Hac ve Umre gibi konular anlatılırken kullanılmak üzere haritalar basılmalıdır.
- Çizgi film, animasyon gibi materyaller hazırlanıp öğrenci ve öğretmenlerin istifadesine sunulmalıdır.
- Projeksiyonlu sınıflarda görsel materyallerin kullanılması öğrencinin derse olan ilgisini artırmıştır. Kitapların pdf formatında yansıtılmasıyla öğrencilerin kitap getirmeme mazeretleri de ortadan kaldırılmıştır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı ile iletişime geçilerek, başkanlığın çocuk yayınlarından faydalanılmalıdır.

D. OKUL İÇİ VE DIŞI SOSYAL- KÜLTÜREL ETKİNLİKLERLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Kutlu Doğum haftasındaki etkinliklere katılımın yoğun olduğu, diğer zamanlarda ise çevre temizliği, pano hazırlama gibi sadece değerler eğitimi kapsamında çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.
- Okullarımızda öğrencilerden ilahi gurupları oluşturulmasının faydalı olacağı vurgulanmıştır.
- Rutin kutlama programlarının dışında öğrencilerle beraber sosyal ve bütünsel duyguları da pekiştirebilmek adına toplu taziye veya hasta ziyaretleri gibi etkinliklerde bulunabilmesinin faydalı olacağı kanaatine varılmıştır.
- Belli surelerin tespit edilerek (mesela; Fatiha suresi, Fil –Nas sureleri, Yasin, Mülk, Nebe, Fetih sureleri) ödüllü meal yarışmaları yapılabilir.
- Peygamberimizle ilgili mektup yarışması gibi etkinliklerin yapılabilir.
- Değerler eğitimi faaliyet kulübü oluşturulmalı, ayın konusuyla ilgili etkinlikler yapılmalıdır.
- Ortaöğretimlerde ders saatinin haftada bir saat olması, okul içi ve dışı sosyal etkinliklere katılımı güçleştirmektedir. Ders saatinin artırılmasının sosyal ve kültürel etkinliklere katılımı artıracığı düşünülmektedir.
- Yaşlıların ziyareti, sevgi evlerini ziyaret etme, hastanelerde hastalara ziyaret, kabir ziyareti gibi faaliyetler din öğretiminin inanç ve ahlak boyutu açısından önemlidir.
- Sosyal etkinlik olarak cami ve medreselerin gezdirilmesi, ağaç dikimi, sosyal yardımlaşma bilinci oluşturmak için kermes gibi etkinlikler düzenlenebilir.
- 5.ve 6. Sınıflarda konularla alakalı olarak cami ve önemli dini mekânların ziyareti yapılabilir.
- Tarihi camileri ziyaret için gezi düzenlenmelidir.
- Yardım sandığı köşeleri oluşturulması öğrenci kişiliklerini olumlu etkileyecektir. Yardımlaşma konusunda öğrenci, öğretmen ve ailelerin katılımıyla çeşitli aktivitelerin yapılması, öğrenilen bilgilerin davranışa etki etmesi söz konusudur.

- Bilgiye ulaşma ve elde edilen bilgilerin beceriye dönüştürülerek günlük yaşamda işe yarayacak bir şekilde kullanılması için, eğitim sürecinde sosyal etkinliklere sık sık yer verilmelidir.
- Çocukların yaptıkları iyilikleri ve güzel davranışları “İyilik Ağacı” şeklinde bir etkinlikle yapılması gerektiği yapılan bu etkinliğin de öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bıraktığı ifade edilmiştir.
- Öğrencilere verilebilecek araştırma ödevleri ile öğrenciler, konuların öğrenilmesi bakımından yönlendirilmeli ve farklı bilgilere ulaşması sağlanarak keşfetmesi sağlanmalıdır.
- Öğrencilere pano çalışmaları yaptırılarak konuların görselleştirilmesi, hem hazırlayan öğrencilerin hem de diğer öğrencilerin zihninde kalıcı bir bilgi birikimi sağlanmış olacaktır.
- Bazı derslerde alanında uzman kişiler davet edilerek öğrencilere seminer-konferans vermeleri sağlanmalıdır.
- Okullar arası veya şubeler arası bilgi yarışması, hadis okuma yarışması gibi etkinlikler düzenlenebilir.
- Peygamber Efendimiz ünitesiyle eşzamanlı, peygamberimizin sünnetlerinin günlük hayatta kullanılmasına yönelik etkinlikler yapılmalıdır.
- Peygamber Efendimiz konulu bilgi yarışmaları, mektup, şiir, kompozisyon, makale çalışmaları yapılmalıdır.
- Yardımlaşma ve paylaşma duygusunun gelişmesi için okullarda “sadaka kutusu” uygulaması yapılabilir.
- Okulda din kültürü kitaplığı oluşturulması faydalı olacaktır.
- Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri diğer branşlarda olduğu gibi egzersiz çalışması yapabilmelidir.
- Toplumsal Dayanışma ve Yardımlaşma bağlamında öğrencilerin katılımıyla ihtiyaç sahiplerine kumanyalar ve giyilmeyen kıyafetler toplanarak dağıtılabilir.
- Yapılacak kermeslerle köy okullarına yardım edilebilir.
- Şiir, kompozisyon ve afiş yarışmaları düzenlenmesi, bu yarışmalarda dereceye giren eserlerin bir bülten halinde yayınlanması,
- 5. ve 8. Sınıflardaki “Evrendeki Düzen” konusu bahçe, park ve doğal ortamda işlemek anlamaya katkı sağlayacaktır.

E. SINIF YÖNETİMİ, ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİM VE AKADEMİK BAŞARININ ARTTIRILMASIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Öğrencinin derse ilgisini arttırmak için, teknolojiyi gerek görsel gerek işitsel olarak

kullanmalı, hikaye anlatımı, oyun, ilahi gibi etkinliklere yer vermeliyiz.

- Öğrencilere dönem içinde ders öğretmeni tarafından teşekkür ve başarı belgelerinin düzenlenmesi faydalı olacaktır.
- Öğrenci ve veli ziyaretlerine ağırlık verilmesi faydalı olacaktır.
- Yargılayıcı değil betimleyici bir dil kullanılmalı, olumlu bir vücut dili (jest ve mimikler, el-kol hareketleri, göz teması) kullanılmalı
- Öğrencilerin şahsi, ailevi vs sıkıntılarıyla ilgilenmenin de iletişim adına önemli olduğu söylendi.
- Derslerin konularında geçen etkinliklerin öğrenci ile birlikte “yaparak-yaşayarak” yapma metodunun uygulanması ile öğrenme kalıcı hale getirilmeli.
- Öğrencinin işitsel, görsel ve dokunsal algıları dikkate alınmalı.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin sevdirmesinin öğretmene düşen bir görev olduğu, öğrencilerin öğretmeni sevdiğinde dersi de seveceği belirtildi. Bu nedenle öğretmenin öğrenciye sevgi ve şefkat duygularıyla yaklaşması ve öğrencilerin sorunlarıyla birebir ilgilenmesi gerektiği bu şekilde öğrenciyi kazanabileceği belirtilmiştir.
- Demokratik bir sınıf ortamının öğrencinin derse katılımını sağladığı ve kendisini ifade etme yeteneğini geliştirdiği gözlemlenmiştir.
- Başarının ve örnek davranışların ödüllendirilmesi amacıyla çeşitli hediyelerin verilmesi gerekli görülmüştür.
- Etkinlik yapılırken video vb. araçlardan faydalandığında derse ilginin arttığı, bunun da akademik başarıyı olumlu etkilediği belirtildi. Bu durumun öğrencilerin derse daha aktif katılmalarını sağladığı görülmüştür.
- Öğretmenlerin rol-model olması sebebiyle daha titiz davranmaları gerektiği vurgulanmıştır.
- Sınıf yönetimini düzenini sağlamak için öğretmen dersi anlatırken farklı öğretim yöntemleri kullanılmalıdır.
- Öğrencilerle daha sağlıklı iletişim kurabilmek için onların dertleriyle sorunlarıyla yakından ilgilenilmeli, sosyal aktivitelerin içinde olmalı öğrencilerin frekansını yakalayabilmelidir.
- Öğretmen öğrenciyi soru sormaya teşvik etmelidir. Soru soran öğrenci genel olarak öğrenmek isteyen öğrencidir. Öğrenci yanlış soru sorsa bile önemsenmelidir.
- Derslik sistemine geçilmesinin öğrencilerin derse olan ilgisini artıracığı ifade edilmiştir.
- Sınıf yönetiminde başarılı öğrencilerin sınıftaki diğer öğrencileri yönlendirdiği, her sınıfta lokomotif görevi yapacak öğrenciler bulunmasının faydalı olduğu görülmüştür.
- Ders işlenirken “İşbirliği Yöntemi” çerçevesinde öğrencilerin grup ve küme çalışmaları yaparak ilgilerinin artırılması ve böylelikle motive edilmeleri sağlanabilir.
- Ödüllendirme yöntemi sık sık kullanılmalıdır. Öğrencilere değerli oldukları hissettirilmelidir. güdüleyici ifadeler kullanılmalıdır.

- Öğrencilere hedef belirlemede yardımcı olunmalıdır.
- Konunun öğrenilmesinden duyacağı başarılı olma hazzının önemli bir gereksinme olduğu öğrenende oluşturulmalıdır.
- Akademik başarının artması için öğretmen-öğrenci ve veli diyalogunun sağlanması, veli ev ziyaretlerinde bulunulmasının faydalı olacağı ifade edilmiştir.
- Eğitimde öğretmenin samimiyeti esastır. Öğrencinin öğretmenin kendisine değer verdiğini ilgilendiğini fark etmesi lazım.
- Okullarda rehberlik faaliyetleri iyi kullanılmalıdır.
- Öğrencilere soru sorduğu zaman yanıt için onlara zaman tanınmalıdır.
- Okul dışında da öğrencilerle daha fazla ilgilenilmeli, öğrencileri kazanmak, onlara daha faydalı olmak için daha fazla çaba gösterilmelidir.

F. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Yapılan ölçmenin öğrencinin seviyesine uygun olması, sorulan soruların çoktan seçmeli, doğru-yanlış, eşleştirme, açık uçlu şekilde sorulması gerektiği belirtildi.
- Ölçme ve değerlendirme sonunda eksik kalan konuların tespit edilerek telafi eğitimlerinin yapılmasının uygun olacağı ifade edildi.
- Kısa cevaplı sorular, çoktan seçmeli sorular, doğru-yanlış sorular, yoruma dayalı sorular, boşluk doldurma gibi yöntemlerin kullanılarak öğrencinin öğretim düzeyinin ölçülmesi uygun görünmektedir. Ölçme ve değerlendirmede farklı yöntemlerin kullanılması doğru sonuçlara ulaşılabilmesi için önemlidir.
- Kazanımların pekiştirilmesi için konu testleri uygulanabilir.
- Öğrencinin düşünme ve ifade gücünü geliştirmeye imkan veren açık uçlu soruların ağırlığını artırarak sorulması gerekmektedir.
- Ayet yorumları ile ilgili sorular sorulurken, ayet çevirilerinin çocukların anlayacağı düzeyde olması gerektiği ifade edildi.
- Çocuklara başarı duygusu tattırılmalı, ölçme ve değerlendirme faaliyetleri planlanırken bütün öğrenci seviyeleri göz önünde bulundurulmalı.

G. ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

- Öğretmenlerin daha iyi bilgilenebilmeleri adına yerelde hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir.

- Öğretmenlerin çeşitli vesilelerle bir araya gelerek bilgi tazeleme ve güncelleme adına istişarelerin yapılmasının iyi olacağı ifade edildi.
- Sene içerisinde düzenlenen Kur'an-ı Kerim ve Siyer Öğretimi ile ilgili seminerlerin faydalı olduğu ve tekrar edilmesinin faydalı olacağı ifade edildi.
- Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği ve alanlarına ait yayınları takip etmesi gereği üzerinde duruldu.
- Farklı kurumlarla da diyalog içerisinde olunarak sosyal ve kültürel, mesleki yeterliliğin korunması ve geliştirilmesine katkı sağlanmalıdır.
- Her öğretmenin kendi alanı ve genel kültürle ilgili kitap okumalı, seminer, konferans ve panelleri takip ederek katılım göstermeli, mesleki gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği her türlü sosyal ve kültürel etkinliklere katılması gerektiği belirtildi.